

Franc Zavodnik

Biodinamično čebelarjenje

Leta 1923 je Rudolf Steiner v svojih predavanjih gradbenikom v monumentalni stavbi Goetheanum v Švici omenil, da bi čebelarje družine lahko začele čez 80 do 100 let izumirati! Njegovo občinstvo je trditev sprejelo s skepsjo, med njimi tudi zelo znani in izkušeni čebelarji. Toda leta 2006, 83 let po tem predavanju, so iz ZDA prvič poročali o nepričakovanem izginjanju čebeljih družin. Znanstveniki še vedno vneto razpravljajo o vzrokih tega nenavdnege pojava, ki se je odtlej razširil po vsej Evropi. Raziskujejo najrazličnejše možne vzroke, kot so povečana uporaba pesticidov, topla greda, gensko spremenjeni organizmi in elektromagnetsko sevanje anten za mobilno telefonijo. Popolnoma jasno je, da je število čebeljih družin zdesetkano. Pojav izginjanja čebel je zelo drugačen od drugih bolezni, s katerimi se sicer okužijo čebele, kot so na primer okužbe z različnimi bakterijami ali napadenost z varjaji, opazimo pa ga šele takrat, ko nenadoma izginejo številne čebelarje družine.

V najboljšem primeru v panju ostanejo le matica, pokrita zalega in nekaj mladih delavk, torej samo prestrašena poveljnica in nekaj navadnih delavk. Niti v panju niti okoli njega ni sledu o mrtvih čebelah delavkah. Zanimivo za ta pojav je, da čistilci iz soseske (čebele iz drugih čebeljih družin, insekti ali mali hroščki) z velikim odporom plenijo polne zaloge hrane, ki ostanejo v panju. Izogibajo se njegovi strah zbujajoči praznini.

Človek, ki se na te stvari ne spozna, bi težko našel odgovor na vse to. Vendar v zadnjem času tudi strokovnjaki ne najdejo vzrokov za ta pojav, z izjemo tega, da je pojav zelo verjetno posledica številnih dejavnikov. Nekateri vlečejo vzporednico z virusom HIV (AIDS). Pri tem je zanimivo, da so z infekti okužene vse odrasle čebele, ki ostanejo v prizadetih družinah, to pa kaže na možnost oslavitve njihovega imunskega sistema.

Prav nič nenavadno ni, da številne kulture povezujejo čebele in med s človeškim srcem in ljubeznijo. S tem so povezani tudi medeni tedni in številne druge poročne tradicije. Rudolf Steiner je omenil, da panj navdihuje ljubezen. Iz njegovih razmišljanj se je razvilo biodinamično čebelarjenje, ki ga v nadaljevanju predstavljamo v skrajšani obliki. Menim, da je tako čebelarjenje vendarle morda rešitev za naše čebele.

Načela biodinamičnega čebelarjenja Demeter International

Postavitev čebelnjaka – Pri postavitvi čebelnjaka dajemo prednost biološko dinamično in ekološko obdelanim površinam ali površinam, ki so še povsem neokrnjene. Vsaj v okolici čebelnjaka, v katerem prezimujejo čebele, je treba vsako leto škropiti z biodinamičnimi sredstvi. Na enem stojišču lahko postavimo le toliko čebeljih družin, da imajo vse zagotovljeno preskrbo s cvetnim prahom in nektarjem. Pri izbiri stojišč za čebelarje družine je treba posebej skrbno paziti na to, da čebelji proizvodi niso obremenjeni z vplivi iz okolja. Če posumimo, da so obremenitve iz okolja velike, je treba čebelarje proizvode analizirati, in če je sum potrjen, je treba stojišče zapustiti. Stojišča čebeljih družin (stalna mesta, prezimovališča in občasna stojišča na pasiščih) je treba označiti v seznamu stojišč, če čebele prevažamo, pa v katastru čebeljih paš, ki vsebuje točne podatke o času, kraju (oznaka katastrske občine, parcele in podobno), vrsti pašne in številu čebeljih družin.

Bivališče čebel – Panj (z izjemo elementov za povezavo, kritine za streho in mreže na podnici) je treba izdelati iz popolnoma naravnih materialov, na primer iz lesa, slame ali ilovice.

Notranjost panjev – Za premaz v notranjosti panja je dovoljeno uporabljati samo čebelji vosek in propolis iz čebelarstva Demeter.

Začetno izobraževanje o biodinamičnem čebelarjenju

V sodelovanju s švicarskim društvom Demeter bo Zavod Demeter organiziral začetno izobraževanje o biodinamičnem čebelarjenju. Seminar bo vodil g. Martin Dettli, biodinamični čebelar in učitelj biodinamičnega čebelarjenja iz Dornacha v Švici. Cena dvodnevne seminarja, ki bo 8. in 9. aprila

2011, je za člane Čebelarke zveze Slovenije in KGZS, ki se ga bodo udeležili kot fizične osebe, 30 EUR/osebo, za ustanove, ki bodo izobraževanje plačale kot pravne osebe, pa 50 EUR/osebo. Prijavnico pošljite na e-naslov: bdcebelar@gmail.com. Dodatne informacije lahko dobite po telefonu, št.: 040/615 386 ali na spletni strani: www.demeter.si.

Zunanost panjev – Za zunanost panjev je dovoljena zgolj uporaba sredstev za zaščito lesa iz naravnih, ekološko neoporečnih surovin.

Čiščenje in dezinfekcija – Čiščenje in dezinfekcija čebeljih panjev, če je to potrebno, sta dovoljeni, vendar izključno s plamenom ali z vročo vodo oziroma mehanično.

Način dela s čebelami – Rojenje je naravni način razmnoževanja. Razmnoževanje je dovoljeno samo iz nagona po rojenju, dovoljeno pa je preprečevanje roja s staro matico v obliki narejenca. Za dodatno razmnoževanje je ostanek čebelje družine mogoče deliti v umetne roje ali prašilčke. Kot pri vsaki živinoreji je selekcija potrebna tudi v čebelarstvu. Temelj za pridobivanje matičnikov je nagon po rojenju. Umetna vzreja matic ni dovoljena. Prepovedana sta tudi umetno osemenjevanje in uporaba gensko spremenjenih čebel.

Dokup čebeljih družin in matic – Način čebelarjenja ne sme temeljiti na stalnem dodajanju tujih čebeljih družin, rojev in matic. Čebelje družine in matic je treba, če je to le mogoče, dokupovati iz čebelarskih obratov Demeter. Če takih ni na voljo, je čebelje družine in matic dovoljeno kupiti tudi v certificiranem ekološkem čebelarstvu. Iz čebeljih družin, ki ne izvirajo iz Demeter ali certificiranega ekološkega čebelarstva, je dovoljeno uporabiti le »suhe« čebele, brez satja in matic.

Prerezovanje kril maticam – Prerezovanje kril maticam je prepovedano.

Metode za povečevanje donosa medu – Prepovedano je delo z več družinami v enem panju, prav tako pa tudi združevanje družin in sistematična obnova matic.

Rasa – Čebelariti je treba s čebelo, ki je prilagojena klimatu.

Graditev satja – Graditev satja je pomemben nagon čebelje družine, zato naj bo satje zgrajeno na

naraven način. Kot naravno satje označujemo tisto satje, ki ga zgradijo čebelje družine same, brez dodajanja satnic. Naravna graditev satja je lahko nepremična ali premična. Za usmerjanje graditve je dovoljena uporaba ozkih začetnih pasov satnic iz čebeljega voska.

Satje v plodišču – Po naravi je gnezdo za zalego sklenjena enota. Po naravni zgraditvi satja morajo satje in zalega v plodišču rasti v skladu z razvojem čebelje družine. Prostor za zalego in velikost satnikov je treba izbrati tako, da se gnezdo za zalego s satjem lahko organsko razširi, ne da bi bilo ločeno z letvicami satnikov. Uporaba maticinih rešetk kot sestavnega dela panjske opreme ni dovoljena. Izjeme so mogoče v obdobju preusmerjanja.

Satje v medišču – Dodajanje satnic je dovoljeno samo v medišču. Stremeti je treba k temu, da se dodajanju satnic odpovemo tudi v medišču.

Izvor voska – Za izdelavo začetnih pasov ali satnic lahko uporabimo samo naravno zgrajen vosek in vosek iz pokrovcev iz čebelarstva Demeter. Če tega ni na razpolago, je mogoče uporabiti satje ali vosek iz certificiranih ekoloških čebelarskih obratov. Satje konvencionalnega izvora je treba najpozneje po treh letih – v skladu z nacionalnimi ekosmernici – odstraniti iz čebelarskega obrata ali ga zamenjati s satjem oz. voskom iz čebelarstva Demeter.

Predelava – Pri predelavi vosek ne sme priti v stik z razredčili, sredstvi za beljenje ali drugimi dodatki. Uporabljati je dovoljeno samo naprave in posode iz materialov, ki ne oksidirajo.

Skladiščenje satja – Za zaščito pred voščeni-mi molji je dovoljeno uporabljati samo sredstva, ki so dovoljena v okviru teh smernic.

Krmljenje – Med in cvetni prah sta naravni temelj čebelje prehrane. Strmeti moramo k temu, da je zimska zaloga čebel med. Če to ni mogoče, je treba zalogam za prezimitev dodati primeren delež medu (najmanj 10 % k sladkorju) iz lastnega obrata ali iz čebelarskega obrata, v katerem čebelarijo po teh smernicah. Zimski zalogi je treba dodati kamilčni čaj in sol. Za krmljenje je treba uporabiti le ekološko ali biodinamično pridelano krmilo. Če bi bilo treba čebele krmiti pred prvo pašo, naj bo hrana taka kot zimska. Če je treba čebele krmiti v brezpašni dobi, smemo za to uporabiti samo med iz čebelarstva Demeter. Dodajanje sladkorja je prepovedano. Dražilno krmljenje ni dovoljeno. Za krmljenje čebeljih rojev in prašilčkov veljajo enaka določila kot za zimsko zalogo. Nadomestki za cvetni prah so prepovedani. ■

Viri:

Revija Svitanje, jesen 2008.

Demeter: Smernice čebelarjenja in čebelji proizvodi, 1. 7. 2009.